

PITANJA I ODGOVORI

Prateći stanje zaštite zdravlja na radu, vidljivo je kako se posljednjih godina povećao interes šire društvene javnosti za ovu temu. To je sasvim razumljivo i očekivano. U vremenu kada godinama traje globalna, planetarna kriza, spoznaje se da neke poluge društva moraju biti još jače. To su upravo oni koji stvaraju nova dobra, pokreću i održavaju proizvodnju, proizvode dobro i dobrobit društvu kojem pripadaju.

Prepoznajući važnost zdravog radnika na zdravom radnom mjestu vidljiva je osviještenost radne i životne okoline za ukupnu radno aktivnu populaciju. To je nakon godina nezainteresiranosti i propuštenih prilika nova kvaliteta i nova dimenzija odgovornog društva. Preventivni programi u zdravstvenoj zaštiti na radu, nositelji kojih su specijalisti medicine rada, najbolji su jamac kvalitetne brige za radnike. Specijalisti medicine rada, koji su godinama bili izvan sustava obveznog zdravstvenog osiguranja, konačno su prepoznati kao čuvari zdravlja radno aktivne populacije. Poslodavci pokazuju interes za ulaganje u zdravlje svojih radnika, sve je veća aktivnost stručnjaka za zaštitu na radu i sve veća svjesnost samih radnika o potrebi očuvanja zdravlja. Analizirajući dinamiku obavljanja periodičnih pregleda za radna mjesta s posebnim uvjetima rada, vidljivo je da se kvalitetno vodi briga o dinamici i roku obavljanja pregleda rad-

nika. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje dosljedno postupa u skladu s pravnim propisima iz svoje nadležnosti i tako pridonosi daljem uređivanju ove građe i očuvanju zdravlja radnika.

Nakon višegodišnjeg uključivanja specijalista medicine rada u sustav ugovornih partnera Zavoda i sada se pojavljuju poneki poslodavci s upitom moraju li izabrati specijalistu medicine rada. Nasreću takvi su rijetki, ali je znakovito da uopće postoje nakon tolikih godina. Ovom prilikom treba istaknuti da važeći Zakon o zaštiti na radu obvezuje poslodavce na izbor specijalista medicine rada. Od kolike je to praktične važnosti znaju oni poslodavci kojima je uz dobro poslovanje prioritet i zdravlje njihovih radnika. Blagodati takve skrbi osjećaju i radnici čiji poslodavci vode brigu kako o redovnim periodičnim pregledima tako i o kontrolnim pregledima i njihovim rezultatima, a na osnovi kojih postupaju i sprečavaju moguća ili daljnja oštećenja zdravlja radnika.

Velika su očekivanja od novog Zakona o zaštiti na radu, koji je u pripremi, u smislu iznalaženja još kvalitetnijih rješenja sigurnosti i zaštite radnika. Osobe koje su na bilo koji način uključene i skrbe o sigurnosti radnika na radnom mjestu ne smiju se umoriti u traženju još boljih rješenja, a kako bi se štetnosti i rizici sveli na minimalnu razinu.

1. Prema Pravilniku o sadržaju, načinu i rokovima zdravstvenih pregleda noćnih radnika (N.N., br. 122/13.), radnik može biti raspoređen u noćni rad samo nakon prethodnog utvrđivanja zdravstvene sposobnosti za obavljanje poslova u noćnom radu. Pravilnikom nije definirano tko snosi troškove zdravstvenih pregleda noćnih radnika.

Zdravstvena sposobnost utvrđuje se prije početka noćnog rada te tijekom noćnog rada radnika, a najkasnije svake tri godine neprekidnog noćnog rada noćnog radnika. Zdravstveni pregled obavlja se prema doktrini i kriterijima medicine rada na temelju uputnice za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti noćnog radnika koju izdaje poslodavac (obrazac NR-1). Nakon obavljenog zdravstvenog pregleda nadležni doktor specijalist medicine rada izdaje svjedodžbu o zdravstvenoj sposobnosti noćnog radnika za obavljanje noćnog rada (obrazac NR-2).

Predmetne odredbe Pravilnika o sadržaju, načinu i rokovima zdravstvenih pregleda noćnih radnika donesene su u skladu sa člankom 51. Zakona o radu (N.N., br. 149/06., 61/11., 82/12. i 73/13.), kojim člankom je u stavku 4. propisano da troškove zdravstvenih pregleda radnika koji je rasporedom radnog vremena određen da rad obavlja kao noćni radnik snosi poslodavac.

2. Zaposlenica se nalazi na neprekidnom bolovanju u trajanju od dvije godine. Njezin izabrani liječnik primarne zdravstvene zaštite mišljenja je da bolovanje treba prekinuti te upućuje poslodavca da kod nadležnog doktora specijaliste medicine rada pokrene postupak utvrđivanja zdravstvene sposobnosti temeljem kojeg nalaza i mišljenja će bolovanje biti produženo ili prekinuto. Mora li poslodavac postupiti u skladu s navedenim?

Početak i duljinu trajanja privremene nesposobnosti za rad utvrđuje izabrani doktor osiguranika ovisno o vrsti bolesti koja utječe na privremenu nesposobnost osiguranika u skladu s medicinskom indikacijom i smjernicama koje pravilnikom propisuje ministar nadležan za zdravlje, a nakon prethodno pribavljenog mišljenja stručnih društava Hrvatskog liječničkog zbora.

Sukladno članku 48., stavku 2. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (N.N., br. 80/13. – u daljnjem tekstu: Zakon), kada je prema ocjeni izabranog doktora, a nakon provedenog liječenja i medicinske rehabilitacije zdravstveno stanje osiguranika takvo da se daljnjim liječenjem ne može poboljšati te je kod osiguranika nastupila trajna nesposobnost za rad na poslovima koje osiguranik obavlja, kao i u slučaju kada bolovanje osiguranika traje neprekidno 12 mjeseci zbog iste dijagnoze bolesti, izabrani doktor obavezan je obraditi osiguranika za upućivanje na ocjenu radne sposobnosti i invalidnosti. Osiguranika sa svom propisanom dokumentacijom treba uputiti nadležnom tijelu vještačenja mirovinskog osiguranja koje je obvezno donijeti nalaz i mišljenje o radnoj sposobnosti i invalidnosti osiguranika najkasnije u roku od 60 dana od dana zaprimanja prijedloga izabranog doktora i o njemu obavijestiti izabranog doktora, poslodavca osiguranika i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (HZZO) u roku od osam dana od dana donošenja nalaza i mišljenja.

Temeljem odredbe stavka 3. navedenog članka kada nadležno tijelo vještačenja mirovinskog osiguranja utvrdi da je kod osiguranika nastupila profesionalna nesposobnost za rad, odnosno neposredna opasnost od nastanka invalidnosti, obvezno je u nalazu i mišljenju navesti poslove i radne zadatke koje osiguranik s obzirom na preostalu radnu sposobnost može obavljati, odnosno koje poslove i radne zadatke ne može obavljati.

Ako nadležno tijelo vještačenja mirovinskog osiguranja ne donese nalaz i mišljenje te ne izvijesti izabranog doktora, poslodavca osiguranika i HZZO u propisanom roku, troškove naknade plaće za tog osiguranika, od prvog idućeg dana, nakon isteka roka od 60 dana, namiruje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje sukladno članku 48., stavku 4. Zakona.

Troškove obrade osiguranika za upućivanje na ocjenu radne sposobnosti i invalidnosti snosi HZZO u slučajevima kada je izabrani doktor uputio osiguranika na ocjenu radne sposobnosti i invalidnosti u skladu s citiranim člankom 48., stavkom 2. Zakona.

3. Mora li poslodavac odabrati specijalistu medicine rada?

Sukladno članku 81. važećeg Zakona o zaštiti na radu poslodavac je dužan odabrati doktora specijalistu medicine rada za svoje djelatnike pod prijetnjom prekršajnih sankcija iz članka 111., stavka 1., točke 8. istog Zakona.

Način i postupak izbora doktora specijaliste medicine rada uređen je Pravilnikom o načinu i postupku izbora doktora specijaliste medicine rada.

Izbor nadležnog doktora specijaliste medicine rada poslodavac obavlja temeljem popunjavanja tiskanice „izbor doktora specijaliste medicine rada“ u četiri primjerka koju je obvezan dostaviti regionalnom uredu, odnosno područnoj službi HZZO-a prema svojem sjedištu zbog ovjere.

Ovjerenu tiskanicu nadležni regionalni ured, odnosno područna služba HZZO-a, u roku od 8 dana od zaprimanja dostavlja poslodavcu i nadležnom doktoru specijalisti medicine rada, a ako nije suglasan s izborom obvezan je u istom roku obavijestiti poslodavca o daljnjem postupanju.

Nakon proteka razdoblja od godine dana, od posljednjeg provedenog postupka izbora nadležnog doktora specijaliste medicine rada, poslodavac ima pravo promijeniti prethodno izabranog doktora.

Pravilnikom o načinu i postupku izbora doktora specijaliste medicine rada regulirani su i iznimni slučajevi u kojima poslodavac ima pravo izbora drugog doktora specijaliste medicine rada i prije isteka roka od godine dana.

4. Tko snosi troškove kontrolnog zdravstvenog pregleda na koji je radnik upućen vezano uz utvrđivanje zdravstvene sposobnosti radnika za rad na poslovima s posebni uvjetima rada?

Na kontrolne preglede upućuju se radnici kod kojih su na redovitom periodičnom pregledu dijagnostičkim pretragama i fizikalnim pregledom utvrđena granična odstupanja u odnosu na očekivane vrijednosti. Radi se o pregledima na koje radnika upućuje doktor specijalist medicine rada kada iz medicinskih razloga ne može donijeti ocjenu o njegovoj zdravstvenoj sposobnosti s obzirom na odstupajuće vrijednosti nalaza pretraga u sklopu periodičnog pregleda, a kada se očekuje stabiliziranje odstupajućih vrijednosti na normalu. Troškove navedenih pregleda snosi HZZO, a cijena iznosi 1/4 cijene periodičkog pregleda u skladu sa člankom 23., stavkom 10. važeće Odluke o standardima i normativima prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti s osnovama za sklapanje ugovora.

5. Snosi li Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje troškove liječničkih pregleda zbog upućivanja radnika na rad u inozemstvo?

Liječnički pregledi obavljeni sa svrhom upućivanja radnika na rad u inozemstvo nisu obuhvaćeni specifičnom zdravstvenom zaštitom radnika u sklopu obveznog zdravstvenog osiguranja, sukladno članku 10., stavku 2. Odluke o standardima i normativima prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti s osnovama za sklapanje ugovora, a u svezi sa člankom 5., stavkom 2. važećeg Pravilnika o poslovima na kojima radnik može raditi samo nakon prethodnog i redovnog utvrđivanja zdravstvene sposobnosti. U navedenim slučajevima radi se o izvanrednim zdravstvenim pregledima radnika, a njihove troškove snosi poslodavac.

*Veronika Laušin, dr. med.
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Zagreb*